

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VI.

Dunaj, 3. marca 1926.

Št. 9.

Vabilo

23

na

občni zbor

„slov. kršč. socialne zveze za Koroško“

v četrtek, dne 11. marca dopoldne ob 10. uri v Celovcu

s sledečim sporedom:

1. Poročilo odbora.
2. Govor: „Družinski duh v naših društvih“.
3. Volitev odbora.
4. Slučajnosti.

Vsako društvo naj pošlje vsaj dva zastopnika!

K najobilnejši udeležbi vabi ODBOR.

Koroški deželni zbor.

Dne 22. februarja so se skoro po enomesečnem počitku zopet pričele seje deželnega zbora, da spravi v prvi vrsti proračun za leto 1926 pod streho. Predsednik dr. Fattinger otvori sejo in pravi, da je več predlogov raznih poslancev postalo brezpredmetnih, ker so se med tem izdale nove naredbe in postave. Med drugim pride do razprave nujni predlog poslanca Klopp-Vogelsang-a, da se sprejme postava za pospeševanje gradnje, ki se na sledeč način utemeljuje: Žalostno gospodarske razmere imajo svoj razlog v pomanjkanju vsake nove zidave. Zidanje bi poživilo druge obrti, opekarne, tovarne za cement in apno bi zopet delovale in zaposlovale več ljudi. Še je nekaj ljudi, ki bi mogli zidati, a nočejo tega storiti,

ker jim zakon ne da dovolj veselja in opore. Pravi boj proti pomanjkanju stanovanj se vodi samo s pomočjo privatne gradnje in na ta način bi dobili brezposelni delo, brezstrešni stanovanja in gradbena obrt možnost do zaslužka.

Načrt tozadavnega zakona pravi, da so vse zidane zgradbe, ki se dovršijo v teku prihodnjih 5 let oproščene 30 let vseh sedanjih in prihodnjih deželnih in občinskih davkov. Tudi stavbe, ki se že delajo, a še niso končane, naj uživajo iste ugodnosti. Načrt se je odkazal finančnemu in gradbenemu odseku.

Inž. Schauer predlaga, da se naj pospešuje v naših vodah ribja reja in pravi, da bi 5000 hektarjev vodne površine, s katero razpolaga Koroška, dala 7 milijard dobička na ribah. (Kmetijstvo pa že sedaj toži, da ni kupce za živino. Op. ur.) Priporoča se, da še nadalje ostane v veljavi prepoved o točenju alkohola (žganja) ob sobotah in nedeljah. Se sprejme.

Nasleduje dan se je razpravljalo o proračunu. Glavni poročevalec dr. Lemisch poroča o gospodarskem položaju. Povydarja, da se na žalost ni zmanjšala kriza in da je industrija slejko prej podvržena dragim bančnim kapitalom, in če industriji ne gre dobro, trpita obrt in delavstvo. Poljedelstvo je podvrženo kolebanju tržne cene. Ako pride le ena ladja z žitom iz Amerike, je cena že drugačna. Prvi aktivni činitelj našega gospodarstva je les, a tudi tukaj je izvzemši papirne industrije zastoj in ostane tako dolgo, dokler se ne začne v Nemčiji zidati, kamor se spravlja naš les. Poleg tega obstoja velik uvoz živeža in ta bo tudi v bodoče ostal, akoravno poskušajo profesorji dokazati, da si Avstrija sama lahko pridelala živež. Ti računi so napačni, ker sestoji gospodarstvo iz ljudskega premoženja. To premoženje pa se je po vojni znatno zmanjšalo, od 25 na 19 in pol milijarde zlatih kron za Avstrijo.

Premoženje Koroške se je prej računalo na 1 milijardo zlatih kron, sedaj pa samo na toliko šilingov, torej na enega prebivalca 2700 Š. Zveznih davkov plačuje Koroška 15 in en pol milijonov Š. Normalni proračun v mirni dobi je znašal 7 milijonov zl. kron. Od teh od-

pade na posredne in neposredne državne davke 1 milijon, tako da se je 6 milijonov plačalo deželnih davkov ali 15 zl. kron na osebo (22 Š). Sedanji proračun pa potrebuje 11 milij. Š. ali na osebo 30 Š. Občinskih doklad se računa na osebo 10 Š, proti 6 v mirni dobi, k temu še pridejo socialna bremena.

Ena oseba mora plačati na davkih sledeče:

	v mirni dobi	sedaj
	šilingov	
državi	86	130
deželi	22	30
občini	7,5	10
soc. bremena	2	12
skupaj	117	182

Upoštevati se mora še nekaj za zlučajnosti, da odpade na osebo okrog 190 Š javnih oddaj ali 7%.

Po proračunu ostaneta zemjiški in mezdni (Lohn) davek ista, hišni davek se je lanskega leta podvojil in znaša 618.000 Š.

Novi deželni davki.

Finančnemu odboru se je prvotno predložil načrt, in naj dežela zapleni 40% občinskih davkov. V teku razprave v odboru se je prišlo na 20% in ker tudi za ta predlog ni bilo mogoče 2/3 večine, se je sprejel predlog večine, po katerem se občine delijo po številu duš in tem primerno različno obdačijo. Občina mora oddati od osebe:

do 500 prebivalc.	2 Š (25 občin)	9000 Š
501—1500	3 „ (167 obč.)	151.000 „
1501—3000	4 „ (53 obč.)	110.000 „
3001—5000	5 „ (9 obč.)	33.782 „
Črez 5000	6 „ (5 obč.)	66.744 „

1½ milnj. Š

Proračun za leto 1926 potrebuje 17.058.711 rednih izdatkov, ki so kriti s 16.482.700 Š; torej znaša nekteri primanjkljaj 575.801 Š in poleg tega rabi dežela še 1.346.700 izrednih izdatkov.

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Zadnji vitez Reberčan.

Zgodovinska povest.

(Nadaljevanje.)

In zalili so zdatno večerjo, si brisali prste po obleki, kajti prtov niso imeli in se naslonili udobno v svoje sedeže.

„Da, Ivan, če bi bilo vsak dan tako,“ meni oče, „bi bilo nam dobro, a žal, vedno ni tako.“

„Kaj pa vam je, oče,“ vpraša Ivan že malo rudeč od vina, „ali zopet menihi kaj hočejo?“

„Da in tudi ne,“ pravi oče zamišljen, pa v stiskah smo, denarja ni, posestva so večinoma zadolžena, posodi nam nihče kaj, dohodkov pa tudi nimamo dosti.“

„Tako je,“ pritrudi žalostno Krištof, „vidim, da dobiva oče sive lase, posebno kar nam je umrla mati Agata, ki je znala dobro gospodinjiti.“

„Škoda za njo,“ vzdihne sin Ivan, „bila je dobra mati, a premalo smo jo spoštovali. Sedaj moramo gledati, kako bomo shajali.“

„Veš kaj,“ pravi oče naenkrat razveseljen, kakor bi mu šinila rešilna misel v glavo, „ženiti se boš moral, Ivan, gospodinjo potrebujemo.“

„Oženiti, to je lahko reči,“ pravi zategnjeno Ivan, „a koga?“

„Za to je že preskrbljeno,“ meni oče, „določeno je, da ti prevzameš posestvo. Saj cesar bo v to privolil, ko si mu sedaj storil uslugo, nevesta pa je tam v Bilštanju, saj jo poznaš.“

„Kaj, Manica, to bi naj poročil,“ se začudi Ivan.

„Nikar nič ne premišljuj,“ prigovarja oče, „bogata bo, saj je njen brat v svoji prismuknjivosti šel v samostan in stari Nikolaj te ima rad in želi to zvezo.“

„To se sliši prav prijetno,“ meni Ivan, „samo če se ne bo Manica kujala, ako jo bom jaz zasnužil.“

„Kaj na tem, mora te vzeti. Kar stari Nikolaj zaukaže, to se mora storiti,“ pravi oče oblastno.

„Ni napačna misel. Manico sem vedno rad videl, in mislim, da ji bom všeč. Postave ni-

sem najslabše in vitez sem tudi,“ pobaha se Ivan.

„Tako je prav, Ivan,“ pravi veselo oče, „trčimo na srečno bodočnost.“

„Živela Manica!“ zavpijejo vsi že vinjeni, kajti vrč je bil že skoraj prazen.

„Kakor hitro se odpočiješ,“ nadaljuje oče, „se odpraviva proti Bilštanju. Jutri ima pri nas opravke Črni Hanej in temu sporočim, da pridemo na važen obisk in naj bosta oče in Manica doma.“

„Dobro, oče,“ vzklikne Itan, „ta misel mi ugaja. Videl bom lepo nevesto in kar je glavno, bogata je, moja mora biti. Slišal pa sem, da se suče okoli nje oni mlečnozobi Manfred iz Podgrada; naj se le predrzne, dal mu bom spomin za vedno.“ In zakrohota se v pijanosti, da bi človeka spreletela groza, in oči se mu zasvetijo od želje po maščevanju.

Ura v zvoniku cerkve sv. Jerneja je odbila v zategnjenih udarcih dvanajstvo uro. Na vasi je bilo že davno vse mirno, saj podložnik trpin ima utrujene ude od trdega dela in sladko spanje je edina njegova uteha na tem svetu. Baklja nad mizo je dogorela, spraznili so kupice in poiskali ležišča. Oče je odšel v stransko kamrico, brata Ivan in Krištof pa sta se

Načrt postave za pristožbine pravi, da bi dežela pri prepisu ali prenosu posestva zahtevala 100%, to je tedaj, ako se posestvo sodnijsko prepíše med živečimi, n. pr. od očeta na sina. Oproščeni so oni, katerih premoženje pri prenosu ne doseže višine od 200 milijonov kron: 40% ostane od tega občini, 60% pa deželi.

Nato se otvori glavna razprava, v katero poseže kot prvi soc. dem. Lora, naglašajoč, da se vzame občinam v svrhu kritja proračuna denar in se nikakor ne ozira na to, da imajo občine tudi socialne dolžnosti. Ako misli dežela, da se ne sme naprtiti ljudstvu novih davkov, se moti, ker bodo to morale storiti občine in se jim vzame s tem možnost, zboljševati ceste, zidati i. t. d. Njegova stranka bo iz teh razlagov glasovala proti proračunu in njegovemu kritju.

Dr. Rokitsky (kršč. soc.) omenja, da se je pri sestavljanju proračuna oziralo na kulturne, gospodarske in socialne razmere dežele, ki so na žalost slabe. Kriza obstoja v vseh državah, posebno pa pri nas, ker je industrija vsled izgube dežel po vojni zastala. — Poljedelstvo se mora pri vprašanih kreditu prijeti spet svojih hranilnic, ki najlažje in najceneje pomagajo. Posebno važnost zavzema vzgoja mladine na kmetih in priti mora s pomočjo pouka tako daleč, da ne bo potrebno kupovati mleka in mlečnih izdelkov izven dežele.

Namestnik dež. glavarja Leer povdarja, da se morajo pritegniti občine k kritju proračuna, ker je znano, da imajo nekatere občine precej denarja in ne znajo ž njim pravilno in koristno razpolagati. Gradnja hiž ne pomaga gospodarstvu, ako nazaduje industrija, trgovina in obrt. Mi smo morali pritegniti občine, da ne propade proračun in da morejo obstati učitelji, nastavljenci, bolnišnice. Nastali so med temi izvajanjem burni medklci od strani soc. demokratov. Nastopilo je še več govornikov, ki so se pobiljali v nekaterih manj važnih točkah, in nato se je prešlo na razmotrivanja posameznih točk proračuna. (Dalje prihododnjič.)

Dohodninski davek.

Približuje se vedno bolj čas, ko bo treba za odmero dohodninskega davka napraviti pri davčni administraciji v Celovcu ustmeno ali pismeno napoved o dohodkih preteklega leta. Kdor napravi to napoved pismeno, mora izpolniti vsaj predpisani glavni formular za napoved dohodnine, sicer se na napoved nič ne ozirajo. Večji kmečki posestnik, ki bi hotel napraviti natančno napoved o vseh dohodkih in stroških pri svojem posestvu, bi morali izpolniti tudi še razne predpisane priloge k tej napovedi in sicer prilogo o dohodkih iz lesa in polja, prilogo o dohodkih od hiš, ako ima kako stanovanje v najem dano, potem prilogo od raznih podjetij, ako ima kak mlin, trgovino ali kaj sličnega. Vseh prilog je šest in sicer za vse mogoče slučaje. Tudi vrednost lastnega stanovanja

spravila v kot, ugasnila luč ter se vlegla na medvedove kože.

Luna je priplavala izza Jegartovega vrha ter obsevala skoz odprto okno oba brata v čarobnem svitu. Nekaj časa sta se še premetavala po tleh, potem pa je pričelo enakomerno smrčanje, da sta dolga pot in zaužito vino storila svoj učinek.

III.

Roka v roko sega,
Srce k srcu sili.

Jenko.

Med Staro goro in Mnihovcem je globoka vdolbina, v katero se stekajo mnogoštevilni bistri studenci v vedno bolj naraščajoč gorski potok, ki se preriva skoz skalovje in skače čez pečine v šumečih penah in hiti, da pride prej ko mogoče v dolino in se združi z mogočno Dravo, da v njenem spremstvu napravi dolgo pot, dokler se ne zgubi v valovih Črnega morja.

Diven je ta kraj in nudi toliko gorske lepote. V ozadju te vdolbine se dviga ponosni sivi Obir visoko k nebu in gleda prezirljivo druge vrhove, kajti on je poglavar vseh drugih zelenih višav, le njemu pristoja siva brada golih skal.

mora davkoplačevalec postaviti med sprejemke ali dohodke.

Dohodninski davek se postavno plačuje od resničnih dohodkov tekočega leta, ker pa ti dohodki tekom leta še niso znani, se pa ta davek plačuje po višini dohodkov prejšnjega leta. Posebni dohodki kakor dedščina ali oni od prodaje lesa in slični pridejo še le prihodnje leto v poštev. Tudi tirja v tem slučaju davkarja navadno še leto potem davek od cele svote, tedaj nanovo tudi od dedščine ali večje prodaje lesa, treba je tedaj v tem oziru paziti. Pri uradnikih in marsikaterih drugih se letni dohodki lahko ugotovijo, najtežja pa je ta zadeva pri kmetijstvu. Eden kmet gospodari dobro in ima tudi še srečo, drugi zopet gospodari slabo in ima zraven še razne nesreče.

Vse dohodke iz zemljišča in seveda tudi stroške natančno zapisati, to je kmetom takorekoč nemogoče. Kajti po tiskani prilogi bi moral dotični natančno povedati, koliko je imel sejane rži, pšenice, ovsa, detelje, posajenega krompirja, zelja itd., potem koliko mu je vse to obrodilo, koliko je prodal, tudi od sadja in mošta, živine, kuretine, mleka, sira jajc, strdi, lesa, da celo smole, ali če je komu kaj takega podaril, nadalje koliko je porabil med letom in kolike zaloge so mu še ostale. Vse to natančno zapisati in sicer tako, da bi bilo veljavno tudi pred davčno oblastjo, je skoraj za vse kmete nemogoče. Ravno tako nemogoče pa je davčni oblasti, da vse take zapisnike nadzoruje in vsakoletne računске zaključke pregleda. Za to je tudi premalo davčnega osebja. Zaradi tega pa napravi davčna oblast za dohodke iz kmetijstva vsako leto nek gotov ključ, po katerem te dohodke čisto priprosto in hitro izračuna. Ako prizna kdo več dohodkov, kakor bi jih bilo po tem ključu, je davčna oblast seveda zadovoljna, ako pa manj, pa se na to v obče ne ozira. Kajti kmetje imajo dolžnost, da pametno in dobro gospodarijo, v nasprotnem slučaju pa so sami krivi, da imajo manj dohodkov. Davek se jim pa predpiše po določenem ključu, tedaj nekako po tisti višini, kakor da bi bili prav dobro gospodarili. Davčni ključ pa napravi davčna oblast sama in sicer po višini skupne svote, ki jo mora za ta davek iztirjati. Višino davkov pa seveda ne določi davčna oblast, ampak deželni in državni poslanci. Ti dovolijo vsako leto razne izdatke, potrebne in večkrat tudi nepotrebne, v enaki meri morajo pa po davkih tudi poskrbeti za vpokritje teh izdatkov potrebni denar.

Rad bi navedel še ključ za izračunavanje dohodkov iz zemljišč, pa se merodajne osebe o tem menda še prepirajo. Kdor te dohodke naznani po omenjenem ključu, temu prej omenjene tiskane priloge ni treba izpolniti. Kdor na glavni formular ali na prilogo ne more vse napisati, kar bi davčni oblasti rad naznanil, lahko to stori na posebni poli. Povdariti je tudi treba, da se sme med izdatke postaviti samo tiste stroške, ki so potrebni, da se dobijo dohodki,

Tam, kjer se spusti Bilštanjski potok skozi ozko odprtino naenkrat v globok prepad, da se pokaže v vsem svojem sijaju bel kakor gorska vila in osvežujoč, je na desni strani mogočna skala, ki je že sama obsebi kakor trdnjava od treh strani nedostopna in le proti zapadu odprta.

Na tem mestu so sezidali plemiči bilštanjski (Wildenstein) mal grad, ki je ponosno gledal v divno Podjunsko dolino, katero obdaja kakor srebrn pas reka Drava, ki se počasno in tiho privije skozi zelene loge iz Rožne doline in se pritiska ob vznožju Škrbine in hiti dalje med zelenimi polji iz krasnega Korotana, da se čim prej senči v ozki kotlini med Pohorjem in strmim Koziakom.

Grad ni bil obširen; imel je štirioglat stolp, v katerem je bilo več sob, nad njimi pa majhen prostor za čuvaja, ki je pazil, da se kak nepoklican ne približa gradu. Poleg stolpa je bila mala stavba za posle in nizko gospodarsko poslopje ter nižji stolp, katerega spodnji prostori so služili za jetnike, zgornja soba pa je bila tudi določena za ječo vitezov. Celo poslopje je obdajal visok zid s hodnikom na notranji strani, da se je moglo od tam odbijati morebitne napade ljutega sovražnika. (Dalje sledi.)

kakor n. pr. plača za posle, davki, asekuranca žita in poslopij, poprava plotov poslopij itd. Par pa porabi davkoplačevalec sam za se in svojo družino, to ne spada med te izdatke. Ako se dohodki naznanijo po omenjenem ključu, se vsaj plača za posle ne sme odšteti.

POLITIČNI PREGLED

Zopet razdelitev Avstrije. Vsenemški dunajski list „W. N. N.“ si je dal brzojaviti iz Londona, da hoče Mussolini vsekakor izvesti svojo grožnjo in pri prihodnji dobri priložnosti odgovoriti na propagando za združitev Avstrije z Nemčijo s tem, da bo vpadel s svojo vojsko na avstrijsko ozemlje in razdelil Avstrijo. Londonskim diplomatskim krogom je menda znano, da je Mussolini vprašal v Prago in Beograd, kako stališče zavzemata vladi k razdelitvi Avstrije (Jugoslaviji bi imela pripasti Koroška, Češkoslovaški koridor do Adrije, Dunaj pa bi postal mednarodno mesto). Obe vladi sta baje poslali odgovor, ki na polovico soglašata z italijanskim načrtom, za drugo polovico pa ga odklanja. Dalje pravi Mussolini, da se ne boji Društva narodov in je uverjen, da se Anglija v to zadevo ne bo vmešavala. Kvečjemu bi prišlo do male voine v tirolskih alpskih dolinah...

Dr. Ninčič v Rimu. Največ zanimanja je v preteklem tednu zbudilo nenadno potovanje jugoslovanskega zunanjega ministra v Rim k Mussoliniju v spremstvu italijanskega poslanika Bordrera. Že dalj časa se je ugibalo, zakaj dr. Ninčič tako pogosto zahaja h kralju in Pašiču. Vlada je o odhodu naznanila le toliko, da se bosta dr. Ninčič in Mussolini posvetovala o položaju, ki je nastal v Evropi po locarnskem sporazumu. Poset pa ima menda globlje jedro. Nemci so namreč Mussolinija vsled tirolske nemške manjšine hudo razjezili, da se je začel od Nemčije odtegovati in usmeril zunanjo politiko v drugo smer, četudi mogoče proti nji ne bo zavzel naravnost sovražno stališče. Baje se sklepa nova zveza med Jugoslavijo, Italijo in Francijo — dr. Ninčič je šel tudi v Pariz — proti Nemčiji, ki vedno bolj dviga glavo. 8. marca bo namreč sprejeta v Društvo narodov in od tedaj ne bo več premagana država, marveč polnopravna tovarišica vseh ostalih evropskih velesil. In kot taka se bo brezdvomno poslužila vseh svojih pravic in vseh možnosti, da prevede svoje načrte. Nemčija bo stremela za tem, da doseže združitev z Avstrijo in da se nato na meji ob Karavankah in na Tirolskem postavi po robu Jugoslaviji in Italiji, tam gori ob Renu pa svoji glavni nasprotnici Franciji. Združitev vendar ne bo tako lahko izvesti. Vsaj je sam Mussolini rekel, da bo korakal s svojo vojsko preko Brennerja, ako se pokaže potreba. Velesile bodo prej dovolile razdelitev nego priklopitev. Sicer pa se bo šele polagoma izvedelo, o čem sta razpravljala oba državnik. — Beograjska skupčina razpravlja že dalj časa o proračunu za leto 1926/27. Posamezne seje so zelo viharne. Vzrok temu je pogosto minister Radić, ki dela vladi tudi drugače neprijetnosti s svojimi govori v raznih krajih. Vlada se nahaja vsled tega takorekoč v neprestani krizi in se mora na vse strani opravičevati. Na ugledu država s tem ne pridobiva. — Že dalj časa se mudi v Ameriki finančna komisija, ki ima urediti odplačevanje dolgov. Uspehov doslej še ni imela, ker so ameriški finančniki menda preveč zaponjeni s proračunom. Po dosedanjih vesteh bi bili pogoji za Jugoslavijo zelo neugodni. Upati je, da pride do zblizanja in sporazuma.

Razvoj ponarejevalske afere na Madžarskem. Preiskovalna parlamentarna komisija, katero je madžarski parlament izvolil, da preišče ponarejevalsko afero, je končala svoje delo ter objavlja poročilo, ki je zelo obširno ter se deli pravzaprav na dva dela: poročilo vladne in poročilo opozicijske skupine. V preiskovalno komisijo so bili namreč izvoljeni poslanci vladnih strank in opozicije; ker se niso iz umljivih razlagov mogli ujediniti, sta obe skupini sestavili različna poročila. Vladna skupina ugotavlja pred vsem kerčevito, da ni vlada v nobeni zvezi s ponarejevalci ter da je storila v polni meri svojo dolžnost. Poročilo opozicije ostro kritizira vladno postopanje. Ugotavlja,

da je Bethlen pravzaprav sokrivec ponarejevalcev; prijateljski krog minisrškega predsednika je zapleten v afero. Dalje izpolnjuje poročilo podatke, katere je izdala policija v poteku preiskave ter ugotavlja malomarnost madžarskih oblasti, predvsem policije in državnega pravdnštva, ki je celo preiskavo vodilo samo na videz. Poročilo omenja tudi ponarejanje češkoslovaške valute. Končno poziva opozicija vlado, da naj odstopi, kajti če se je pod njeno zaščito in z njeno vednostjo nad eno leto pripravljalo ponarejanje tujih valut, vlada nima sedaj pravice niti je zmožna vršiti preiskavo in kaznovati krivce. Obtožbo proti ponarejevalcem lahko dvigne samo vlada čistih rok, kar pa sedanja nikakor ni. Obe poročili sta vzbudili splošno pozornost. Razprava o tem bo razkrila še marsikatero zanimivost.

Položaj v Grčiji. Grški diktator Pangalos je izdal odredbo, da se naj osnujejo izredna prekosodišča, ki bi naj zasledovala razne osebe, ki so bile v zadnjem času obdolžene veleizdaje in nasilnega ogrožanja miru v državi. Brezobzirni nastop diktatorja napram venizelistom opravičuje vlada z odkritjem zarote, ki je bila zasnovana na obširni podlagi. Policija je zadnje dni pozaprila več uglednih oseb, katerih imena pa se čuvajo v tajnosti. Med a-retiranimi je veliko višjih oficirjev, ki so bili odpuščeni iz vojske in med temi je tudi general Gerandas, bivši vojni minister. Vlada je razglasila, da je vodja upornikov proti diktatorju Pangalosu, polkovnik Plastiras, ki je baje pobegnil pred preganjanjem s potvorjenim potnim listom v Švico. Nadalje razglasa vlada, da je prevratni poskus popolnoma udušen, vsi kolovodje so pod ključem in odpremljeni na bojni ladji iz Falerona na nek otok v Arhipelagu. Ime tega otoka drže vladni krogi v strogi tajnosti.

Dvomljiva zmaga romunske vladne stranke. Romunska liberalna stranka je doživela z občinskimi volitvami, katere je razpisala samo iz vzroka, da preskusi svojo moč, precejšnjo razočaranje. Po dosedaj znanih izidih ni dosegla večine, katero je pričakovala. Opozicija je zmagala v mestnih občinah in osvojila si je tudi 30 odstotkov kmetijskih občin. Vladno časopisje radi tega previdno molči o volitvah ter samo naglašja, da je opozicija pogorela, dasi je združila v svojih vrstah tudi komuniste in žide. Če se pomisli, kak pritisk je izvajala vlada in s kakimi sredstvi je dosegla na deželi večino, potem je razumljivo, da bi vladna stranka popolnoma propadla, če bi bile volitve svobodne. V mnogih občinah so zmagale tudi kompromisne liste, katere vlada kar samoumevno prišteva k svoji večini. Na vladno spremembo potek seveda ne bo vplival, četudi bi bilo želeti, važen je pa za ojačitev opozicije, ki bo imela sedaj oporo v boju proti vladni skupini.

DOMAČE NOVICE

Naše pritožbe. Politično in gospodarsko drštvo za Slovence na Koroškem je predložilo pretekli teden deželnemu zboru odnosno pritožbeni komisiji slediče pritožbe: odpust iz službe in obrtne koncesije, ljudsko štetje 1923, jezikovno vprašanje, Narodni dom v Dobrli vasi. S posameznimi pritožbami se bomo še bavili.

Galicija. Preteklo nedeljo je vse govorilo samo o dogodku, ki se je pripetil g. Božič Josipu v Encelni vasi. Imel je brejo kravo, ki že 14 dni ni mogla na noge in je ta dan poginila, ker ni mogla povreči. Mrtvo tele so iz krave izrezali in se niso mogli načuditi, kako se narava igra. Tele je namreč imelo na enem vratu dve glavi, troje ušes, štiri oces in seveda tudi dva gobca. Ko se je ta novica raznesla, je dobilo tele mnogo obiskov, ker vsak je hotel to izrednost. Na-gačena glava bi vsekakor spadala v muzej.

Angleščina na naših gimnazijah. Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, s katerim se pre-ureja dosedanji način poučevanja tujih jezikov na gimnazijah. Od šolskega leta 1926/27. dalje postane v štirih višjih razredih gimnazij angleščina obligaten učni predmet. Poučevalo se bo tedensko po dve uri, namen tega pouka pa je, seznaniti naraščaj v srednjih šolah z modernim jezikom, ki mu prinese v življenju ve-

like koristi. Odlok, ki uvaja angleščino kot obligatni predmet, pa govori tudi o možnosti drugega jezika, ki je pač dopusten po uvidenosti ravnateljstev v posameznih zavodih. Vendar povdarja ministrstvo, da se ravnateljstva srednjih šol kolikor mogoče drže določila glede angleščine. Ni pa še določeno, če odpade mesto na novo uvedene angleščine pouk kakega drugega jezika, ki se je dosedaj obvezno predaval.

Celovec. V okinčani dvorani magistrata se je vršila dne 26. februarja volitev novega župana. Starostni predsednik inž. Breisach ugotovi prisotnost vseh občinskih svetnikov in jim naroča, vestno izpolnjevati svoje dolžnosti, vedno delovati v prid mesta in varovati nemški (!) značaj mesta. Nato se je vršila volitev z listki. Prof. Wolsegger dobi 24 glasov, inž. Pichler 11. Zvoljen je torej prof. Wolsegger (velenemec), ki nato priseže v roke dež. glavarja. V svojem govoru povdarja, da hoče služiti vsem slojem prebivalstva in jim pomagati, kjer je pomoč potrebna, nepristransko hoče delovati v prid mesta, dovršiti, kar je začel v prejšnjem času in napraviti Celovec središčem političnega, gospodarskega in nacionalnega (!) življenja. Prvi županov namestnik je dr. Rokitsky (kršč. soc.), drugi inž. Pichler (soc. dem.).

Sele. Človek bi skoraj ne mogel verjeti, pa vendar se je zgodilo. V ponedeljek 22. febr. zvečer so našli domači pri kmetu Hajžu pod Babo v hlevu človeka, vsaga krvavega in onemoglega. Ni mogel skoro nič govoriti, gotovo od prestanega strahu, in čisto onemoglega. Bil je Andrija Cačič, rodом Hrvat iz Jugoslavije, 20 leten mladenič, ki je že enkrat delal pri zgradbi nove ceste v Selah in je sedaj zopet hotel semkaj priti iskat dela, ali pa se je hotel odtegniti vojaški dolžnosti, kdo ve? Ker ni imel denarja in ne potnega lista, jo je z enim tovarišem Kranjcem mahnil na Koroško kar čez snežene planine. Ko se je pa spustil tostran čez Babo, ga je gotovo odneslo in se je valil kakor hloed po trdem snegu, ki mu je raztrgal kožo na glavi in rokah, da je imel na glavi le malo zdravih mest. Kako daleč ga je neslo, se ni mogel spominjati, gotovo pa več sto metrov navzdol. Čudno, da je sploh ostal živ. Kje je ostal njegov tovariš, ni vedel. Ali se je ponesrečil do smrti ali pa je šel nazaj. Orožniki niso mogli o njem dobiti nobenega sledu. Ubogega ranjenca so prepeljali v Borovlje k zdravniku, ki ga je obvezal, nato pa so ga z rešilnim avtom spravili v Celovec v bolnišnico, odkoder bo moral, ko bo zdrav, pač zopet nazaj v svojo domovino. Gotovo se pozneje pač ne bo upal več po zimi kolovratiti po naših sneženih visokih gorah.

Št. Vid v Podjuni. (Dostavljanje pošte.) Od 1. marca naprej se bo tudi v našem okolišu začela dostavljati pošta na dom, in sicer v ponedeljkih, sredah in petkih v vasi: Spodnje Vinare (Lazar), Vesele, Št. Primož, Gluhi les, Nagelče, Rikarja vas, Mlinče, Pogrče, Gornje Vinare, Horce in ob cesti ležečim hišam Kamen-ske gore. To odredbo bo prebivalstvo gotovo z zadovoljstvom pozdravilo, ker so doslej došli ljudje običajno le v nedeljah na pošto, da je tuintam ležala kar cel teden v uradu.

Škocijan v Podjuni. (S pošte.) Vedno bolj se uvaja na Koroškem hvale vredna misel o dostavljanju pošte na dom. Tudi v našem poštnem okolišu se bo od 1. marca naprej raznašala pošta trikrat na teden, in sicer v ponedeljkih, sredah in petkih: Mala vas, Samožna vas, Gorce, Sreje, Srče, Peračija, Št. Lorenc, Goreča vas, Straža vas, Piskrče, Ždinja vas, Selo, Klopinj, Spodnje Vinare, Žamanje, Lancava in Grabalja vas.

Tinje. Ustanovila se je družba, ki bo izkoriščala tinjsko blato, ker vsebuje železni minij, znano sredstvo proti rji. V Žrelcu je moderno upravljen tovarna, ki z najnižjimi stroški pridobiva minij, in ker je jako po ceni in praktičnega pomena za konserviranje, se upa, da bo podjetje cvetelo.

Št. Vid v Podjuni. (Poroka.) V podružni cerkvi v Mokrijah se je 8. svečana vršila poroka in sicer strogo po cerkvenih postavah in v prav krščanskem duhu. Janez Robas, posestnik v Hodišah je peljal k poročnemu oltarju

Mohorovo Micko, sestro čg. župnika Starca. Na domu je bila nevesta pozdravljena od 24 članic Marijine družbe iz Dobrle vasi in sprejela kot poslovilni dar krasno podobo v okvirju. Po prvi sv. maši je imel brat neveste krasen nagovor, blagoslovil je zakon in med njegovo sv. mašo sta šla k sv. obhajilu oba novoporočenca in vse družbenice Marijini družbe, ki so tudi med mašami jako lepo prepevale. Pri pojedini v hiši neveste so iste Marijine hčerke zepete več pesmi in domači župnik je imel bolj obširno napitnico, v kateri je slikal vzorno in gostoljubno družino Mohorovo in klical božji blagoslov na odlični zakonski par. Tudi ni se pozabil tiskovni sklad. Prav veselo je bil, če-ravno ni bilo ne plesa ne muzike. Takšnih porok bi imelo biti več, drugih pa manj. Na duši in telesu zali Mohorovi Micki in njenemu uglednemu ženinu pa ključemo „Mnogaja ljeta! Živio!“

Borovlje. Dne 11. februarja smo spremili k zadnjemu počitku gospo Heleno Prister v starosti 60 let. Živela je s svojim možem 35 let skupaj v najlepšem zadovoljstvu. Rajna je bila zavedna Slovenka ter povsod v naših vrstah. Bodi ji zemljica lahka!

Škocijan v Podjuni. Zvonovi so spet zapeli žalostno in ubrano mrtvaško pesem blagi in pošteni krščanski Slovenki pd. Cimpernikovi materi Mariji Ruh iz Podgrada. Od blizu in daleč jo je spremljalo ljudstvo na njeni zadnji poti v soboto dne 20. februarja. G. župnik se je poslovil od rajne in prosil navzoče starše, naj po njenem vzgledu lepo vzgajajo svoje otroke. Škocijanski cerkveni zbor je dobri ženi zapel ganljive žalostinke.

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 22. januarja 1926.

(Nadaljevanje.)

Poročilo odseka za negovanje rastlinstva.

Nadz. Frank poroča: Pospeševanje umetnega travništva se je nadaljevalo. Vsako leto se napravijo ob kaki obljudejni poti vzorni travni vrti (Musteranlagen). Leto navrh se prirejajo kurzi o travništvu. Taki vrtiči so se napravili minulo leto v zgornji Melanski in Dravski dolini. Ljude se začenjajo zanimati za umetne travnike in kupujejo vedno več travnega semena, četudi je pomanjkanje denarja hudo. I 1919 se je naročilo 30 met travnih semen, 20:50, 22:180, 23:250, 24:360, 1925:450 metercentov! To je izreden uspeh in dokaz, da so koroški kmetje zapopadli pomen travništva. To je tudi dokaz, da kmet ni tako zaostal, kakor nekateri ljudje kriče.

Kmetje tudi začenjajo v veliki meri pridelavati sami travna semena, ki jih potrebujemo. Mili-jarde dajemo za ta semena v Francijo, Nemčijo in Češko, ki bi lahko ostale doma, ko bi se kmetje bolj za to zanimali in pripravili več travnega semena sami na trg. Letos smo dobili že cel vagon travnega semena in to leži že v hramu kulturnega sveta oz. družbe za pridelavanje rastlin. Nabavili so se stroji za čiščenje semen, ki so stali 250 milijonov. Zdaj se tu v Celovcu čisti seme, kmet ga doma samo preveže in vpošlje. Julija i avgusta mesca se semena vpošilljajo, in zavod ima časa za šiščenje. Četrtnko tega, kar potrebujemo, pridelujemo že v deželi. Nekatera teh semen so silno draga: zlati oves se plačuje po 200.000 kron za kilo, tega pa je en kmet poslal 600 kg! V odseku se je razmotrivalo, bi li ne bilo mogoče i pridelovanjem semen malim kmetom v planinskih krajih zasigurati rednih dohodkov? Naša semena, ki se pridelajo v višini 1000 m in višje, so posebne vrednosti, ker ne pozebejo. Tako bi se plačevalo ne samo seme, marveč tudi visoka lega. Pridelavanje semen bi postalo pomembno, ko bi ljudje semen toliko pridelali, da bi se mogla izvažati.

Vzgajanje žita in krompirja.

Da se omogoči vzgajanje rastlinstva, se je skušalo izpopolniti posestvo v Sv. Martinu. Treba je vzgajati plemenitih semen iz domačih vrst, in v to se potrebuje časa. Tudi v naprednih državah izbrana semena niso padala z zvezd. Zdaj se rastline vzgajajo v Sv. Martinu, doseglo se bo kaj v teku let. Tisto velja za vzgajanje na Litzlhofu, Tan-

cenbergu, Wolfsbergu in pri Hoprijanu. A te šole nimajo vsega, kar bi potrebovala v ta namen in prositi se bo morala deželna vlada, da se potrebno nabavi, in učitelji morejo uporabiti česar so se učili.

Poskušavanje raznih semenskih vrst.

S poskuševanjem se je posrečilo dobiti krompir, ki je res rodovit. „Parnasia“ daje na hektar 12—200 centov več nego druge domače vrste. Tudi vrsta „Alma“ se obnese. Ljudje so pa postali izbirčni in hočejo na mizo okusnega krompirja, zato se bodo prihodnje leto delale poskušnje z rumenim sočnatim krompirjem.

Z žitnimi semeni se je napravilo 272 poizkusov; poročil je došlo 140, od katerih se je dalo porabiti 97. V drugih slučajih so se kmetje zmotili. Iz teh poizkušenj se je prikazalo, da so vse vrste zimske pšenice, ki so se poskušale, boljše kakor domača. Vrsta „Baiernkönig“ se je najbolj obnesla, torej zahteva napredek, da se ljudstvo mesto domačih poslužuje teh vrst za seme. Pri rži se dela vegetacijska izkušnja najprej v šolskih vrtilih; vsake vrste se razseje kakor v vrtu pol kile. Vrste, ki so se v vrtu obnesle, se naroče v večji množini in vsako šolsko posestvo obseje s tem semenom malo polje. Kar se tu zopet obnese, se potem pošlje ljudem v poskušnje za razširjanje (Propagandaversuche). Te vrste so torej že dve leti na preizkušnji. Od rži se obnesejo vrste: Schlögler, Mölker in Otterbacher rž. Druge vrste, ki jih kmetje često sami naročujejo in Nemčije, so vse za nič. Kdor jih je naročeval, je imel veliko škodo (n. pr. grof Goess). Poizkušnje z ovsem in ječmenom so pokazale, da tuje vrste sploh niso boljše kakor domače. Oves se je obnesel Valdiviertler in Hirschbacher, vsi drugi ovisi so dali manj zrnja kakor domači. Rja jih preveč napada. Poiskusi z zelenim gnojenjem so se v dobrih okolici nadaljevali; za popolni pouk se je potrebovalo 130 dni, o pridelavanju krme se je pridelilo 25 predavanj.

Striessnig: Če bomo pridelovali več in boljše krme, se bo dvignila kakovost naše živine. Kmečko gospodarstvo se mora nekoliko prestaviti. Treba je vprašati, kdo redi živino in kdo jo krmi? Tisti kmetje, ki hočejo živino rediti, a v svojem gospodarstvu nimajo predpogojev, bodo morali stvar nekoliko drugače urediti: tako namreč, da telice in junce tam kupujejo, kjer so boljši predpogoji za živinorejo, sami pa pridelavajo mleko ali pitajo. Z uvažanjem boljših pasem se ne pomaga nič, pasma se zboljša skoz gobec. Ako se montažonska draga pasma ne krmi boljše kakor domača živina, ne daje nič več dobička. Treba je boljše in skrbneje krmiti.

(Dalje sledi.)

Cene zlata, srebra in novcev. 1 kg čistega zlata 4790 Š, 1 gram 14karatnega 2,57 Š, 1 g 18kar. 3,30 Š, 1 g 22kar. 4,04 Š, 20kronski zlat 27,80 Š, 10kronski 13,90 Š, 100kronski 139 Š; 1 kg čistega srebra 162 Š, 5kronski novc 3,20, 2kronski 1,22 Š, enokronski 61 g, goldinar 1,65, dvagoldinarski novc 3,30 Š. Te cene so uradne in veljavne za Narodno banko. Privatne banke in zasebniki zamenjajo običajno slabše.

Sejem v Velikovcu 24. II. Prignanih 6 bikov, 89 volov, 24 juncev, 74 krav, 9 telic, 6 telet, 41 živih svinj, 20 zaklanih, 3 koze, 4 ovce, 12 konj. Živine tedaj dosti. Cene: telice 1,10 do 1,20 Š, žive svinje 2,20—2,40 Š, zaklane 2,60 do 2,70 Š, ovce 60—90 g, koze 40—50 g, klobasarice 80 g do 1 Š, vprežna živina 1,10—1,20 Š, pitana 1,20—1,40 Š za kg. Konji 600—800 Š komad. Žito: pšenica 39—40, rž 26—28, ječmen 27—30, proso 28—30, oves 26—28, krompir 10—11 g, deteljno seme 2,60—3 Š kg. Kupčevalo se je dobro.

Mariborski trg. 1 kg govedine 8—9, 1 kg vampov 6—7, 1 kg loja 5—10 Din. 1 kg telefine 12,50—20, 1 kg jefer 12,50—15, 1 kg pljuč 6—9, 1 kg svinjine 10,20—28, 1 kg pljuč 7 do 12,50, 1 kg sveže slanine 18—25, 1 kg papricirane 26—30, 1 kg masti 24. 1 kg krakovskih klobas 36—38, 1 kg debrecinskih klobas 36, 1 kg safalad 26—30, 1 kg hrenovk 32, 1 kg kranjskih 36. 1 kg goveje kože 14—16, 1 kg telečje kože 22—23, 1 kg svinjske kože 9—10, 1 kg podplav 60—80. 1 oščanec 10—18, 1

kokoš 40—47,50, 1 raca 50—80, 1 liter mleka 1,50—3, 1 kg masla 35—40, 1 jajce 1,25—1,75. 1 liter vina novega 8—10, 1 liter starega 14 do 20, 1 liter piva 8, 1 liter žganja 35—50. 1 kg jabolk 4—9, 1 kg kave 55—70, 1 kg soli 4,25, 1 m³ trdih drv 150—180, mehkih drv 105—120, 1 q premoga 26—48, 1 kg sveč 20—25, 1 komad glavnote salate 14, 1 kom. endivije 0,25—1, 1 kg kislega zelja 2,50—3, 1 kg kisle repe 2 dinarja.

RAZNE VESTI

Prase z osmimi nogami in dvema repoma. Na južnem Tirolskem je kmetu Jožefu Dejanku vrgla svinja prase z osmimi nogami in dvema repoma. Štiri noge so se nahajale na hrbtu. Izredno zmrcvarjeno prase je imelo spredaj dva normalna uhlja, poleg repov na zadnjem koncu pa še dva. Prase kot pravo živalsko čudo je vzbudilo v vsi okolici velikansko zanimanje. Podjetni kmet je pobiral posebno vstopnino in s tem v nekaj dneh nabral par lepih tisočakov. Končno je prispela iz mesta živinozdravniška komisija, ki je prase preštudirala. Komisija je seljaku prase odkupila in mu odnesla tudi svinjo, ki je povrgla zmrcvarjeno mrcino. V Bocnu so nestvor kakor tudi svinjo na živinozdravniški kliniki natančno pregledali in ker je prase med tem poginilo, tudi secirali, nakar so ga zopet sestavili in nagačili za muzej.

Luč brez sence. Neki francoski inženjer je izumil svetiljko, koje posebnost obstoji v tem, da je njena luč brez sence. Svetlobna telesa, ki svetijo brez sence, so sicer učenjakom že dalje časa znana. Tudi Boenigenovi žarki ne mečejo nikake sence. Za novo svetiljko je porabil inženjer električni tok posebno velike napetosti. Žarki njegove svetiljke prodro človeško telo, les in tanko kovinasto ploščo. Svetloba brez sence je vsekako velikega praktičnega pomena za kirurgijo. Nova iznajdba se bo dala s pridom porabiti v cinkografiji, ker bi znatno pospeševala proizvodnjo klišejev. Luč nove svetiljke ne hladna in potemtakem samo sveti in ne greje.

Avtomat za izdajanje vozniških listkov so postavili na postaji podzemeljske železnice v Berlinu. Vozni listek stane 15 pfenigov, dosejani avtomati pa sprejemajo le novce po 10 pfenigov. Sestavili so avtomat, v katerega je treba vreči dva novca po 10 pfenigov, pa vam da vozni listek in 5 pfenigov nazaj. Koliko ljudi je bilo prej pri blagajnah, da poslužijo občinstvo! To je tudi vzrok, da brezposelnost narašča, ker so ljudje tako presneto praktični.

Po američansko. V deželi vseh možnosti je izumil nekdo aparat, ki zbudi potnika na postaji, na kateri namerava izstopiti. Veliko ljudi se vozi s predmetnimi železnicami na delo in z dela domov in večkrat se pripeti, da kateri zaspi in se pelje postajo dalje. Da to prepreči, je pritrčila ena njujorških železniških družb nad sedežih male aparate, ko potnika zbudi, ko vlak na dotični postaji obstane. Aparati so tako narejeni, da ga potnik lahko uravna na katerikoli postajo, kjer pozvoni in pokaže razsvetljeno ime postaje.

Vsled starosti posestnika se odda ob Vrbskem jezeru

v najem

hiša z dobrimi zemljišči in lepimi stavbami.

Pri hiši je precej sadja. Redi se lahko 8 glav živine. Najemniku se prepustijo na željo 2 kravi ter 2 telet in vse gospodarsko orodje.

Natančnejša pojasnila daje **Matevž Rainer** v Logi vasi, p. Vrba ob jezeru.

Lepa bajta

63 arov zemljišča se

poceni prodaja.

Več pove **Rok Pinkelnik**, **Jončko** v Tolstem vrhu pošta: **Griffen**.

Za spomladansko sezijo nudimo:

umetna gnojila 24
cement najboljši vrste
gips za gnojenje
sadna drevesa
pluge U W 7 in 5
ravnike
pete

ter različne kmetske potrebščine.

Južnokoroška gospodarska zadruga v Sinči vasi.

Društvo „Zvezda“ v Hodišah

priredi veliko igro 18

Kristusovo trpljenje

po lepem besedilu, kakor se rabi v Oberammergau, v Šmiklavžu pri Hodišah v dneh 21. marca, 28. marca in 5. aprila.

Če je 21. marca slabo vreme, se igra 25. marca, 28. marca in 5. aprila. — Če je tudi 28. marca slabo vreme pa se igra še 11. aprila. — Ob slabem vremenu se ne igra.

Igra se začne vsakokrat ob pol dveh popoldne.

Vstopnina S 1.50, za šolarje S 1.—.

Brez spremstva šolarji nimajo dostopa.

Na veliko udeležbo vabi ODBOR.

Vabilo

na igri 22

Razvalina življenja

in

Kmet in fotograf

kateri priredi Izobraževalno društvo „Gorjanci“ iz Kotmare vasi,

dne 7. marca ob 3. uri popoldne v prostorih Delavskega doma v Podljubelju.

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Vabilo

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Podravljah r. z. z. n. z., ki se bo vršil v nedeljo, dne 14. marca t. l. ob 2. uri popoldne v smislu § 35 združnih pravil v Podravljah hišna št. 1.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Čitanje računskega zaključka za l. 1925.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Potrditev računov.
5. Sklepanje o porabi čistega dobička.
6. Sprememba pravil.
7. Volitev načelstva in nadzorstva.
8. Slučajnosti.

K zanesljivi udeležbi vabi vse člane

načelstvo.